

Posudek vedoucího diplomové práce

Jiří PILIP: Činnost obvodního výboru KSČ v Praze 9 v letech 1948 – 1953, FFUK 2016, 98 stran + přílohy

Diplomová práce Jiřího Pilipa se zabývá velmi zajímavým tématem, jež si získává v posledních letech rostoucí pozornost mezi domácími, zvláště generačně mladšími badateli. Výzkum fungování komunistického panství na nejnižší úrovni však obnáší určitá rizika, s nimiž se autorovi nepodařilo vždy zcela úspěšně vyrovnat.

Z jazykového hlediska není práce příliš uspokojivá. Již v úvodní anglické anotaci není věta, aby v ní nebyl alespoň jeden překlep či chyba. Stylistika celé diplomové práce je poměrně kostrbatá a překlepů je výrazně více, než bývá obvyklý průměr. Zdá se, že práce byla finalizována ve značném spěchu, což se podepisuje na její celkové kvalitě. Autor také nemá příliš jasno v používání velkých písmen.

Třebaže to nepovažuji za fatální nedostatek, ale s ohledem na dobu, kdy autor svou práci odevzdával, postrádám v literatuře některé novější zásadní tituly, jež by jistě byly na prospěch (Brenner: Mezi Východem a Západem; Mrňka: Svěhlavá periferie ad.). Rovněž se mi zdá, že autor příliš málo konfrontuje partikulární zjištění jiných autorů (v tomto případě hlavně Kašky) se situací na Praze 9, zda jdou zobecnit a potvrdily se i na zde použitém pramenném materiálu či nikoli. Jinak ale seznam použitých informačních zdrojů považuji za akceptovatelný.

Struktura práce je sice logická, ale s ohledem na v úvodu vytyčené cíle spatřuji určité nedostatky. Podíváme-li se do úvodu (s. 13an.), je z uvedeného množství výzkumných otázek zřejmé, že se ve svém nepříliš rozsáhlém textu, k němuž navíc pramenná základna patrně nebyla vždy dostatečně informačně vypovídající, snaží postihnout příliš mnoho dílčích problémů, aniž by se mu je pak podařilo adekvátně rozpracovat a vyargumentovat.

Je fajn, že první kapitola postihuje široce podmínky třetí republiky. Na druhé straně však je tato kapitola příliš málo vztažena k tématu práce. Teprve na straně 24 autor náhle přeskočí do prostředí Prahy 9. Začne popisovat stranické konflikty kolem únorového převratu, aniž by však blíže nejprve osvětlil celkové mocenské poměry v dané čtvrti. Navíc záhy zase od tématu uteče zpátky k všeobecným informacím ze sekundární literatury o vývoji na vládní úrovni. Toto je jeden z nejvýznamnějších nedostatků práce, tedy že postrádá dostatečné uvedení čtenáře do místních poměrů, krom obecných konstatování, že šlo o vysoce průmyslový obvod apod. Navíc také téměř chybí jakákoli provázanost výkladů o nejvyšší a nejnižší rovině mocenské pyramidy, kterou se zabývá.

Následující kapitola (v autorově číslování třetí) je věnována vzdělávání stranických kádrů. Z hlediska cílů práce je tato kapitola jistě zásadní, avšak z hlediska logického rozčlenění textu měla následovat, jak jsem již naznačil v předchozím odstavci, až po nějakém obecnějším obeznámení se strukturou a fungováním KSČ v daném městském obvodu. Navíc není věnována přílišná pozornost vysvětlování zjištěných údajů z pramenů: např. na s. 32 se dočteme, že se stranického školení na Praze 9 zúčastnilo 17 tisíc osob. Jaká to byla část celku a jaký byl efekt, resp. jak příslušné stranické orgány tento efekt interpretovaly, se však nedočteme; tedy přesněji, dočteme až daleko dál, kde jsou tyto informace poněkud nelogicky vloženy do kapitoly o zvolení soudruha Taubera. Ostatně toto vztahování kapitol ke konkrétním osobám, o nichž pak přitom není dále příliš řeč, není zrovna šťastné. Příznačně zrovna v této kapitole není krom konstatování, že došlo ke změně na postu tajemníka, o této věci konstatováno nic víc, ač název kapitoly evokuje, že to bude její meritorní téma. Názvy kapitol by měly korespondovat s obsahem. Ne vždy text splňuje logickou návaznost: viz s. 46 ze struktury vzdělání účastníků kurzů nelze usuzovat na oblíbenost kurzů. Autor to patrně

myslel v návaznosti na předchozí stránky, ale právě na tomto je vidět dobře problém stylizování celé práce, která je často nekonzistentní a text je na mnoha místech nedostatečně promyšlený. Na s. 51 pak uvádí, že účast činila v průměru 74,9 %. Z koho? Z pozvaných? Z členů? Obdobně na s. 62 pětáctýřicet tisíc je z jakého souboru? Zdá se mi, že finální redakce práce probíhala ve značném spěchu. Stranou pak ponechávám, že jsem jako vedoucí práce neměl možnost konečnou podobu před odevzdáním patřičně překontrolovat.

Je sice sympatická autorova skepse ke konceptu totalitarismu, avšak jeho revize vzbuzuje spíše otazníky. Za prvé vůbec nebere zřetel na jeho ideálně-typickou povahu jako teoretického pojmu. Nemusíme se pouštět do žádné hluboké pramenné analýzy, aby nám nebylo předem jasné, že v praxi ona presumovaná totální kontrola zglajchšaltované atomizované společnosti bude vykazovat mezery. Za druhé autor naráží na stejný problém jako Kaška. U kádrové strany kladoucí extrémní důraz na přísnou organizaci (bolševické strany měly být stranami profesionálních revolucionářů) je jasné, že stane-li se masovou stranou, jako tomu bylo i v případě KSČ po roce 1945, tak z výzkumu stranické disciplíny vyjde snad automaticky zjištění o neukázněnosti a nedostatečné angažovanosti. I proto se mi nezdá adekvátní podnikat útok na koncept totalitarismu skrze detailní studium stranického školení, jak to učinil autor zde. Za třetí autor nakonec omezil svůj výzkum v podstatě jen právě na stranické školení a formy podpory zvýšeného pracovního úsilí (údernické hnutí), což pro poznání fungování KSČ na obvodní úrovni považuji za příliš tematicky omezené a nedostatečné.

Nicméně navzdory uvedeným námitkám se domnívám, že celková úroveň této diplomové práce je taková, že může být připuštěna k obhajobě a splňuje základní požadavky kladené na tento typ vysokoškolských kvalifikačních textů na FFUK, třebaže bych doporučoval hodnotit ji stupněm „dobře“.

V Praze, dne 7. září 2016

Doc.PhDr.JUDr. Jakub Rákosník, Ph.D.